

Risk Yönetimi

Morgan Stanley Menkul Değerler A.Ş. ("MSMD"), Borsa İstanbul A.Ş. Borçlanma Araçları Piyasası üyesidir. Bu piyasada, risk ve teminat yönetimi için Borsa İstanbul tarafından sağlanan "İşlem öncesi risk yönetimi uygulaması ("PTRM)" kullanılmaktadır. PTRM, Borçlanma Araçları Piyasası'nda girilen emirler ve gerçekleştirilen işlemlerden dolayı karşılaşılabilecek olası riskleri kontrol etmeye ve söz konusu riskleri izlemeye yönelik olarak işlem ve takas platformları ile entegre olarak geliştirilmiş bir risk yönetimi uygulamasıdır. Uygulama ile sisteme gönderilen emirlerin ve gerçekleşen işlemlerin riskleri kontrol edilir.

Risk kontrolleri emirler sisteme kabul edilmeden önce (emir öncesi) ve kabul edildikten sonra (emir sonrası) olmak üzere farklı aşamalarda yapılabilir.

Kullanıcı ve Hesabın Yetkisine İlişkin Kontroller

Kullanıcı ve enstrüman kontrolü: Kullanıcı sadece yetkisi olduğu ürünlerde emir gönderebilir.

Hesap kontrolü: Hesap (Portföy, Müşteri) girilmeden veya var olmayan bir hesaptan emir gönderilemez.

Hesap ve enstrüman kontrolü: Her hesap yetkili olduğu sözleşmelerde emir girebilir.

Kullanıcı ve hesap kontrolü: Kullanıcı kendisine atanmış hesaplar ile emir gönderebilir.

Risk Grubu Kontrolleri

Emir gönderen / işlem yapan kullanıcıların neden olabileceği risklerin kontrolü risk grubu kontrolleri ile gerçekleştirilebilir.

Bu kontroller aşağıda yer almaktadır:

Emir Öncesi Risk Kontrolleri:

- 1) Maksimum emir büyüklüğü: Maksimum emir büyüklüğü bir emrin maksimum adedidir. Bu limit bir risk grubu altında enstrüman tipi veya enstrüman sınıfı seviyesinde belirlenebilir.
- 2) İşlem yapılabilir enstrüman kısıtı: Bir risk grubu içerisindeki kullanıcıların işlem yapabileceği enstrümanlara sınırlama getirilmesi mümkündür. İşlem yapılabilen enstrümanların kısıtlanması halinde kullanıcılar yalnızca risk limiti tanımlanmış enstrüman tipi ve sınıfına ait enstrümanlarda işlem yapabilir.

Emir Sonrası ve İşlem Anı Risk Kontrolleri:

- 1) Pozisyon risk limitleri : Enstrüman tipi veya enstrüman sınıfı olarak belirlenebilir. Genel olarak, risk limiti adet, miktar ve hacim olarak belirlenebilir.
- 2) Emir/sn limiti: MSMD risk grubu için emir/sn limiti koyabilir. Risk grubu için Borsa ve MSMD tarafından tanımlanmış emir/sn. limitlerinin en düşüğü geçerli olacaktır. Saniyenin her 10'da 1'inde emir/sn. limiti kontrolü yapılmaktadır.

Emir Sonrası Risk Kontrolleri (Pozisyon Risk Limitleri)

Emir sisteme kabul edildikten sonra risk grubuna dahil edilmiş kullanıcıların gün başından itibaren gerçekleştirdikleri işlemleri ve emir defterinde bulunan emirleri dikkate alınarak dokuz farklı risk hesaplaması yapılabilir.

A:	Açık Alış Emirleri
B:	Açık Satış Emirleri
C:	Alış İşlemleri
D:	Satış İşlemleri

E:	Net İşlemler	E = C-D
F:	Toplam Alış	F = A+C
G:	Toplam Satış	G = B+D
H:	Toplam Net Alış	H = C-D+A
I:	Toplam Net Satış	I = D-C+B

Pozisyon risk limiti kontrollerinde kullanılacak olan limitler bir risk grubu altında enstrüman tip ve enstrüman sınıfı seviyesinde belirlenebilir. Belirlenmiş risk limitlerine ulaşılması ya da aşılması halinde (tüketimin limite eşit ya da limitten büyük olması durumunda), limit aşımının gerçekleştiği enstrüman tipi ya da sınıfı limit ihlali durumuna geçer.

Bir risk grubu limit ihlalindeyken, risk grubu içindeki kullanıcılar:

- İhlal edilmiş enstrüman tipi ve/veya sınıfına ait enstrümanlarda yeni emir giremez.
- İhlal edilmiş enstrüman tipi ve sınıfına ait enstrümanlarda mevcut emirlerinde değişiklik yapamaz.
- Açık emirleri, kotasyonları iptal edebilir.
- İhlal edilmemiş enstrüman tipi ve sınıfına ait enstrümanlarda emir girişine devam edebilir.

Emir/Saniye Limiti Kontrolleri

Emir/saniye limiti, emir iletim hızına risk grubu bazında uygulanabilecek olan bir kısıtlamadır. Sisteme gönderilen yeni emirlerin kontrolüne dayanır ve aşağıda belirtilen emirler kontrolde dikkate alınmaz:

- Emir iptalleri
- Reddedilen emirler
- Emir güncellemeleri
- Gerçekleşmezse iptal et (GİE), Kalanı iptal et (KİE) gibi emir defterinde kalmayan emirler (giriş anında işleme dönen emirler hesaba katılır)

Belirlenen emir/saniye limiti, bir saniyede izin verilen emir iletim hızını belirtir. Emir/saniye limiti kontrolleri ise saniyenin 1/10'u aralıklarla yapılır. 100 milisaniye içerisinde girilen emir sayısının, belirlenen emir/saniye limitinin onda birinden daha yüksek olması durumunda limit aşımı gerçekleşir. Emir/saniye limitinin aşılması halinde, kullanıcının bağlı olduğu risk grubu engellenir. Engellenmiş bir risk grubu içindeki kullanıcılar:

- Yeni emir giremez.
- Bekleyen emirleri değiştiremez.
- Bekleyen emirleri iptal edebilir.
- Sisteme bağlanabilir ve sorgulama yapabilir.

Teminat Yönetimi

MSMD Operasyon Birimi, güncel teminat bilgilerini PTRM uygulaması üzerinden takip eder. Teminat yeterliliği kontrolü, "Kullanılan Teminat", "Kullanılabilir Teminat" ve "Kalan Teminat" değerlerinin karşılaştırılmasıyla yapılır. Kullanılan teminat değeri, kullanılabilir teminat değerini aşan ya da kullanılabilir teminat değeri negatif olan hesaplar riskli duruma geçer.

Müşteri, teminatı MSMD'ye gönderdiğinde, MSMD Operasyon, teminatın Takasbank nezdindeki müşteri teminat hesabına aktarılmasını sağlar. Teminat fazlalığı oluşması durumunda MSMD Operasyon, fazla teminatın Müşterinin hesabına aktarılmasını sağlar.